

ПРОЕКТИ ЯК ФОРМА СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ МІСЦЕВИМИ ОРГАНАМИ ВЛАДИ ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ МУНІЦИПАЛЬНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

О.Л. Лотиш, аспірантка

Національний лісотехнічний університет України, м. Львів

Для створення ефективної системи екологічного менеджменту (СЕМ) на муніципальному рівні місцевим органам влади варто вже на початковому етапі ознайомитися з передовим досвідом запровадження цієї системи в інших муніципалітетах ЄС. Аналіз досвіду ефективного запровадження системи муніципального екологічного менеджменту (СМЕМ) дасть змогу побачити не лише вигоди, але й можливі перешкоди на шляху її розробки і впровадження і дозволить визначити оптимальні шляхи уникнення чи подолання цих перешкод. Тому нами зроблено огляд декількох проектів, реалізованих в країнах-членах ЄС, котрі передбачали як безпосереднє запровадження СЕМ місцевими органами влади, так і обмін досвідом, налагодження співпраці між муніципалітетами, які вже запровадили СМЕМ і які лише прагнуть цього, розробку рекомендацій, вказівок щодо функціонування СМЕМ та ін.

Проект „Система екологічного менеджменту і закупівлі місцевими органами влади (2003-2006)”, англ. *Local Authority EMAS and Procurement, LEAP*

Даний проект фінансувався Європейським союзом і був спрямованим на розробку систем більш ефективного менеджменту „зелених закупівель” [3]. „Екологічно спрямовані закупівлі” або „зелені закупівлі” передбачають підбір і придбання тих товарів, робіт і послуг, які найбільш ефективно зводять до мінімуму негативний вплив на навколишнє середовище протягом всього життєвого циклу [8] (виробництва, транспортування, використання, утилізації чи захоронення). Місцеві органи влади несуть відповідальність за придбання великої кількості товарів, починаючи від продуктів харчування до комп'ютерного обладнання. Так, наприклад, щороку органи державної влади в 25 країнах ЄС здійснюють закупівлю товарів і послуг на суму понад 1000 мільярдів євро [6]. Ця стаття витрат місцевої влади має локальні та регіональні наслідки (як екологічні, так і економічні). Саме тому ряд європейських органів державної влади, беручи участь у проекті LEAP, працювали разом з метою вивчення і покращення системи менеджменту зелених закупівель, а також отримання можливості здійснення спільних закупівель [3].

В рамках проекту розроблені практичні інструменти, які допомагали б органам місцевої влади впроваджувати і в подальшому здійснювати закупівлі, котрі б ґрунтувалися на принципах сталого розвитку, та інтегрувати ці закупівлі в існуючі системи екологічного менеджменту [6].

Проект „Налагоджування взаємозв'язків між муніципалітетами та EMAS для сталого розвитку” (2004-2007), англ. *Networking with EMAS for sustainable development, NEST*

Проект спрямований на верифікацію EMAS для трьох польських, чотирьох угорських і трьох грецьких муніципалітетів, а також для тих держав-членів ЄС, в яких рівень дотримання вимог EMAS є низьким. Він передбачав розробку простої документації і створення мережі для обміну досвідом, в якій кожен муніципалітет зосереджувався б на одному екологічному аспекті. Завдяки цьому створювалися можливості для міжнародного бенчмаркінгу і спрощеного обміну знаннями, що у свою чергу сприяло б загальній верифікації [3].

Очікуваними результатами проекту були фінансово надійні практичні вказівки щодо заходів, процесів та процедур для ефективного здійснення EMAS. Так, в результаті реалізації проекту було розроблено *Керівництво для органів місцевої влади щодо запровадження СМЕМ*, опубліковано *Доповідь з рекомендаціями щодо розширення участі в EMAS муніципалітетів у всій Європі* [5].

Проект ЄС „КОМПАС” („Співпраця між муніципалітетами з метою створення міжнародної мережі EMAS”, 2004-2006), англ. *EU COMPASS Project (Mentor and peer municipalities for an international EMAS network)*

Проект започаткований Генеральною Дирекцією з питань навколишнього середовища Європейської Комісії як керівництво в застосуванні EMAS для більш, ніж 100 муніципалітетів в країнах-членах ЄС. Він передбачав розподіл муніципалітетів на три групи в кожній державі (Австрії, Бельгії, Данії, Франції, Німеччині, Італії, Іспанії, Швеції та Великобританії). Кожна група складалася із чотирьох сусідніх муніципалітетів та була під керівництвом муніципалітету-наставника, який мав зареєстровану СМЕМ [3]. Муніципалітет-наставник ділився своїм досвідом в запровадженні СМЕМ із своїми колегами, які й в подальшому наслідувати його кроки в екологічному менеджменті.

Проект був спрямований на надання допомоги місцевим органам влади і пропонував виняткову можливість отримати вигоду від використання досвіду муніципалітету-наставника і муніципалітетів-колег та приступити до створення своєї системи екологічного менеджменту в рамках взаємної підтримки і заохочень. Організаціями, які реалізували даний проект були товариство „Від

глобального до локального”(англ. „Global to Local Limited, G2L) і Міжнародна рада з місцевих екологічних ініціатив (англ. International Council of Local Environmental Initiative, ICLEI)[7].

Проект „Спільний огляд EMAS для міст” (2003-2004), англ. *EMAS - Peer Review for Cities project*

Проект спрямований на заохочення і розширення використання EMAS європейськими місцевими органами влади і поетапну розробку інструментів у формі посібників для міст [3].

Спільний огляд був використаним в якості інноваційного методу заохочення міст до спільної роботи і критичного розгляду заходів, фактів і подій, які виникали при створенні системи екологічного менеджменту. Всім містам-партнерам було надано консультантів проекту і фахівців з інших міст, а також місцевих консультантів для надання додаткових керівних вказівок. За результатами реалізації проекту в 17 містах-партнерах видано Посібник про запровадження EMAS і Посібник про спільний огляд EMAS на 10 мовах [1].

Проект „EMAS для Європи” („Загальноєвропейська Схема екологічного менеджменту та аудиту для місцевих органів влади”, 1999-2001), англ. *The Euro-EMAS project (Pan European Local Authority Eco-Management and Audit Scheme)*

Оскільки перша версія Постанови Ради ЄС EMAS була спрямована лише на промисловий сектор, то Великобританія розробила іншу версію EMAS, адаптовану до застосування місцевими органами влади під назвою „LA-EMAS”. Ця ініціатива отримала великий успіх і тому декілька муніципалітетів під керівництвом міста Ньюкасл-на-Тайні вирішили у рамках експериментального проекту спробувати застосувати LA-EMAS по всій Європі [3]. Цей проект спрямований на розробку EMAS для застосування всіма європейськими місцевими органами влади. Він передбачав, що в кожному місті-учаснику в рамках проекту буде реалізовано схему в іншому контексті, що дозволяє розуміти проблеми при запровадженні СМЕМ в різних ситуаціях.

Результати проекту включають тематичні дослідження для визначення перешкод, з якими муніципалітети можуть зіткнутися при запровадженні СЕМ, шляхи подолання цих перешкод, систему "експертної оцінки" між муніципалітетами, які ефективно запровадили СМЕМ тощо, а також різні навчальні матеріали [4]. Також проект надає широкий спектр переваг для муніципалітетів, які виходять за рамки покращення показників своєї екологічної діяльності.

Проект „EMAS для екологічного бенчмаркінгу місцевих органів влади” (2003-2006), англ. *EMAS LAB project (EMAS for Local Authorities Environmental Benchmarking)*

Проект здійснювався муніципалітетом Almada (Португалія) і передбачав перевірку застосовності системи EMAS для португальських місцевих органів влади. Він мав дві основні мети: екологічну сертифікацію СЕМ муніципалітету Almada з метою зниження навантаження на довкілля з боку муніципалітету; вибір показників для групи екологічних дескрипторів і розробка критеріїв для кожного з них [2]. Ці критерії могли б бути врахованими не лише португальськими, але й іншими європейськими місцевими органами влади у процесі покращення їх екологічних характеристик і/або екологічного менеджменту.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. EMAS - Peer Reviews for Cities project. [Електронний ресурс]. - Доступний з: <http://www.ubc-environment.net/index.php/main:previous>. - Назва з титул. екрану.
2. EMAS LAB project: Almada cares about the environment. [Електронний ресурс]. - Доступний з: <http://www.m-almada.pt/emas-lab/>. - Назва з титул. екрану.
3. Local Authority Corner: Projects. [Електронний ресурс]. - Доступний з: http://ec.europa.eu/environment/emas/local/projects_en.htm#pr3. - Назва з титул. екрану.
4. Pan European Local Authority Eco-Management and Audit Scheme („EURO-EMAS”). [Електронний ресурс]. - Доступний з: <http://euronet.uwe.ac.uk/emas/main.htm>. - Назва з титул. екрану.
5. Project information about LIFE - Environment Project NEST. [Електронний ресурс]. - Доступний з: <http://www.emasnetwork.org/en/projectinfo>. - Назва з титул. екрану.
6. Sustainable procurement helps local governments//European Circular. Newsletter for European ICLEI members, partners and friends. - Summer 2006. - Issue No 26. [Електронний ресурс]. - Доступний з: http://www.iclei-europe.org/fileadmin/templates/iclei-europe/files/content/ICLEI_IS/Circular/EC-26.pdf. - Назва з титул. екрану.
7. The EC - COMPASS Project. [Електронний ресурс]. - Доступний з: http://ec.europa.eu/environment/emas/pdf/news/compass_intro_221204.pdf. - Назва з титул. екрану.
8. [Електронний ресурс]. - Доступний з: <http://orf.od.nih.gov/Environmental+Protection/Green+Purchasing/>.